

Làng hoa - kiểng Sa Đéc:

# Mô hình du lịch gắn với phát triển nông nghiệp bền vững

LÊ THỊ VÂN ĐAN\*

PHƯỚC VÂN HẠNH\*\*

ĐỒNG THỊ THANH PHƯƠNG\*\*\*

Năm 1867, Thống đốc Nam Kỳ Bonard đã ký sắc lệnh thành lập hạt Sa Đéc. Từ đây, theo bước chân của người Pháp, nhiều giống hoa đã được du nhập về và dần dần trở thành vườn hoa của xứ Nam Kỳ. Từ đó đến nay, làng hoa - kiểng Sa Đéc đã hình thành chuỗi cung ứng và chuỗi giá trị khá hoàn thiện, trở thành một trong ba địa danh sản xuất hoa - kiểng nổi tiếng trong vùng Đồng bằng sông Cửu Long, thu hút được một lượng lớn khách du lịch đến đây tham quan mỗi dịp Tết đến, Xuân về. Làng hoa - kiểng Sa Đéc đang được kỳ vọng trở thành mô hình du lịch gắn với phát triển nông nghiệp bền vững của Việt Nam.

## NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

Thời gian qua, tỉnh Đồng Tháp đã quan tâm đầu tư vào sản xuất hoa - kiểng, xem đây là thế mạnh của ngành nông nghiệp sau sản xuất lúa, nuôi trồng thủy sản, cây ăn trái và hoa màu. Ngành nông nghiệp đã xây dựng Đề án Phát triển hoa, cây kiểng, cá cảnh tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2009-2020. Trên cơ sở đó, UBND TP. Sa Đéc đã xây dựng Đề án Quy hoạch mở rộng diện tích sản xuất hoa - kiểng, giai đoạn 2009-2020; xây dựng kế hoạch phát triển hoa - kiểng giai đoạn 2010-2015, làm nền tảng để định hướng phát triển toàn diện cho sản xuất hoa - kiểng ở địa phương. Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh Đồng Tháp cũng đã thực hiện nhiều đề tài nghiên cứu khoa học, như: Cải thiện sản xuất một số loài hoa truyền thống, triển vọng ở Sa Đéc - Đồng Tháp; nghiên cứu các giải pháp phòng trị một số sâu bệnh hại trên một số loài hoa chính ở Tân Quy Đông - Sa Đéc và hiện đang triển khai đề tài "Giải pháp nâng cao hiệu quả chuỗi giá trị ngành hàng hoa và cây kiểng tỉnh Đồng Tháp". UBND tỉnh Đồng Tháp đã tổ chức Hội thảo "Phát triển làng hoa Sa Đéc gắn với định hướng xây dựng thành phố hoa Sa Đéc", với sự tham gia của nhiều chuyên gia, nhà khoa

học đến từ TP. Hồ Chí Minh và Trường Đại học Cần Thơ nhằm tìm giải pháp phát triển bền vững, tập trung nguồn lực cho công tác quy hoạch, xây dựng hạ tầng du lịch, đưa Sa Đéc trở thành thành phố hoa.

Cùng với đó, chính quyền địa phương đã quan tâm đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng. Ngay từ đầu năm 2014, địa phương xây dựng con đường hoa và công viên hoa phối hợp với làng hoa, chợ hoa tạo điểm nhấn cho Thành phố. Đường hoa Sa Nhiên - Cai Dao (thuộc phường Tân Quy Đông) trưng bày hoa tươi quanh năm, có chiều dài hơn 2,3km, mặt đường rộng 5,5m, vỉa hè dành cho khách đi bộ tham quan mỗi bên rộng 1m đã hoàn thành từ tháng 02/2015. Công viên hoa ở Sa Đéc là công viên hoa lớn nhất Việt Nam với diện tích trên 23ha, được thiết kế trên hiện trạng một phần công viên Sa Đéc cũ. Đây là điểm nhấn thu hút du khách tham quan.

Tháng 03/2014, UBND tỉnh Đồng Tháp đã ban hành quyết định thành lập Trung tâm Ứng dụng Nông nghiệp công nghệ cao, trên cơ sở tổ chức lại Trung tâm Giống nông nghiệp, trực thuộc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Tỉnh. Trung tâm có chức năng nghiên cứu, ứng dụng, tiếp nhận và chuyển giao kỹ thuật công nghệ mới vào phục vụ sản xuất nông nghiệp. Tổ chức chứng nhận chất lượng giống cây trồng và Quy trình thực hành sản xuất nông nghiệp tốt (VietGAP) đối với một số cây trồng chủ lực của Tỉnh. Nghiên cứu ứng dụng, thực nghiệm công nghệ mới trong chọn, tạo và sản xuất giống cây trồng mới; cung ứng giống cây trồng, hoa - kiểng phục vụ sản xuất theo hướng đa dạng hóa sản phẩm theo yêu cầu của ngành, của thị trường

\* ThS., Trường Đại học Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương

\*\* ThS., Trường Đại học Quốc tế, Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh

\*\*\* PGS, TS., Trường Đại học Bà Rịa - Vũng Tàu | Email: dtthphuong@bvu.edu.vn

BẢNG 1: TỔNG HỢP KHÁCH DU LỊCH ĐẾN TP. SA ĐÉC

Đơn vị: Lượt khách

| Năm  | Tổng    | Khách quốc tế | Khách nội địa | Khách đến lễ hội hoa xuân |
|------|---------|---------------|---------------|---------------------------|
| 2014 | 197.399 | 32.612        | 14.787        | 150.000                   |
| 2015 | 152.874 | 29.364        | 18.510        | 105.000                   |
| 2016 | 160.577 | 31.985        | 13.592        | 115.000                   |
| 2017 | 308.147 |               |               |                           |

Nguồn: Phòng Văn hóa - Thông tin TP. Sa Đéc

BẢNG 2: DOANH THU ĐƯỢC TRÊN 1 HEC TA ĐẤT TRỒNG TRỌT

ĐVT: Triệu đồng/ha

| STT | Địa phương     | 2005 | 2010 | 2015 | 2016 |
|-----|----------------|------|------|------|------|
| 1   | TP. Cao Lãnh   | 34   | 73   | 153  | 165  |
| 2   | TP. Sa Đéc     | 37   | 111  | 514  | 707  |
| 3   | Huyện Lai Vung | 36   | 88   | 185  | 196  |

Nguồn: Theo Niên giám Thống kê tỉnh Đồng Tháp

trong và ngoài nước; tiếp nhận, chuyển giao, tập huấn, hướng dẫn thực hành các tiến bộ khoa học, công nghệ cao trong và ngoài nước phục vụ sản xuất nông nghiệp.

Đến nay, làng hoa không chỉ nằm trong địa phận xã Tân Quy Đông như ban đầu, mà đã lan sang các phường lân cận của TP. Sa Đéc, bên bờ sông Tiền quanh năm lộng gió, màu mỡ phù sa, trở thành một trong những làng hoa lớn nhất Việt Nam, có diện tích trên 470ha với hơn 2.050 hộ làm nghề. Ở đây có hơn 2.000 chủng loại hoa, với hơn 3 triệu giỏ hoa các loại. Đặc biệt, từ năm 2015, cứ vào dịp Xuân về, lễ hội hoa xuân thường niên của TP. Sa Đéc được diễn ra thu hút du khách ngày càng tăng (Bảng 1).

Sau nhiều năm phát triển, mô hình hoa - kiểng ở Sa Đéc đã góp phần tăng thu nhập cho nông dân và ngày càng chứng tỏ tính hiệu quả của mô hình này so với các vùng trồng các loại cây khác trong tỉnh Đồng Tháp. Kết quả này được thể hiện qua 3 vùng khác nhau trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp: TP. Cao Lãnh trồng lúa và màu; Huyện Lai Vung trồng quýt và TP. Sa Đéc trồng hoa - kiểng (Bảng 2).

VẤN CÒN NHIỀU HẠN CHẾ TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN

Bên cạnh những kết quả đạt được, có thể thấy, việc xây dựng mô hình du lịch gắn với phát triển nông nghiệp bền vững tại làng hoa - kiểng Sa Đéc vẫn chưa xứng tầm với tiềm năng và lợi thế, do còn nhiều hạn chế, cụ thể là:

(i) Công tác quy hoạch và quản lý thực hiện quy hoạch về du lịch chưa đi vào chiều sâu; chưa thu hút được nhiều nguồn vốn đầu tư để phát triển du lịch; nguồn nhân lực chưa đáp ứng yêu cầu. Đặc biệt, nhận thức phát triển du lịch còn lúng túng trong cách làm; du lịch làng nghề còn phát triển tự phát, thiếu tính chuyên nghiệp, ngay cả những làng nghề thu hút du khách đến tham quan. Một số điểm du lịch làng hoa còn đơn điệu; khâu thuyết minh hầu như không theo bài bản; không ít tour làng nghề hiện còn chưa cung cấp đủ cho du khách một bản thuyết minh về lịch sử làng nghề và đặc thù của những sản phẩm trong làng nghề. Các công trình,

nhà cổ, đình chùa... trong khu vực lân cận làng hoa - kiểng Sa Đéc chưa được quan tâm trùng tu, tôn tạo kịp thời để kết nối làm phong phú thêm nội dung tham quan du lịch. Người dân chưa được tuyên truyền, tập huấn, đào tạo một số kỹ năng về hướng dẫn du lịch, tinh thần phục vụ khi đón khách du lịch, còn thiếu cơ sở lưu trú. Chưa có nhiều sản phẩm du lịch đặc thù riêng của Thành phố.

(ii) Hoạt động sản xuất hoa - kiểng với quy mô còn nhỏ lẻ, manh mún, tự phát, thủ công, dựa vào kinh nghiệm gia đình là chính. Mặc dù công nghệ sản xuất, lai tạo nhân giống cũng đã được chính quyền hỗ trợ, nhưng chưa phát triển, chưa tiếp cận thị trường giống mới kịp thời.

(iii) Hoạt động kinh doanh hoa - kiểng còn hạn chế, chưa gắn kết giữa sản xuất và người tiêu thụ, còn bị lệ thuộc vào tư thương, bị động, bởi giá cả đầu vào và đầu ra dẫn đến thu nhập người sản xuất không ổn định.

(iv) Người dân chưa chú trọng đến việc xây dựng, quảng bá thương hiệu sản phẩm của cơ sở và quảng bá du lịch địa phương, nên việc xây dựng điểm đến du lịch nhà vườn, du lịch trải nghiệm, du lịch nghỉ dưỡng tại làng hoa chưa phát triển.

- Vốn đầu tư sản xuất của người dân còn hạn chế, lại chưa tiếp cận được nhiều chủ trương, chính sách ưu đãi tín dụng trong sản xuất nông nghiệp.

- Vấn đề bảo vệ môi trường sinh thái làng hoa chưa được người dân quan tâm đúng mức.

MỘT SỐ GIẢI PHÁP CẦN THỰC HIỆN

Để tiếp tục đưa làng hoa - kiểng Sa Đéc - nơi được xem là thủ phủ hoa - kiểng giữa đồng bằng vườn xa, UBND tỉnh Đồng Tháp đã quyết định ký hợp đồng thuê một đơn vị tư vấn của Pháp (giá trị hợp đồng 8 tỷ đồng) điều chỉnh trong thời gian tới để phát huy mô hình du lịch gắn với phát triển nông nghiệp bền vững của làng hoa - kiểng Sa Đéc, cần tập trung vào một số giải pháp chủ yếu sau:

**Một là, Sa Đéc cần chuyển dịch cơ cấu nông nghiệp gắn với quy hoạch**

Cần chuyển dịch những diện tích các cây trồng kém hiệu quả sang trồng hoa theo đúng quy hoạch để tăng quy mô sản xuất hoa, mở rộng làng hoa hiện tại hoặc xây dựng thêm làng hoa mới nhằm thu hút khách thập phương trong và ngoài nước. Từ đó, góp phần thúc đẩy phát

triển du lịch cho TP. Sa Đéc nói riêng và tỉnh Đồng Tháp nói chung.

**Hai là, ứng dụng khoa học, kỹ thuật hiện đại vào sản xuất hoa, đa dạng hóa hoa - kiểng.** Theo đó, cần:

- Xây dựng bảo tồn và phát triển các giống hoa đặc trưng của Sa Đéc (hoa hồng, hoa cúc...), vì đây là những loài hoa thích ứng với điều kiện khí hậu, đất đai, thổ nhưỡng, nên giá thành thấp.

- Nghiên cứu đầu tư thí điểm các mô hình sản xuất hoa - kiểng sử dụng giống mới đáp ứng được nhu cầu của thị trường hiện nay, nghiên cứu quy trình sản xuất theo công nghệ cao nhằm hướng tới xuất khẩu hoa - kiểng ra nước ngoài.

- Xây dựng khu trung tâm dịch vụ hoa - kiểng và du lịch 5ha tại ấp Khánh Hòa, xã Tân Khánh Đông, phối hợp, liên kết với Trung tâm Ứng dụng Nông nghiệp Công nghệ cao Đồng Tháp. Phối hợp Trung tâm Ứng dụng công nghệ sinh học Lan Anh, tạo điều kiện thuận lợi ứng dụng công nghệ cao để nâng cao hiệu quả trong sản xuất và kinh doanh hoa - kiểng.

**Ba là, cần tăng cường đầu tư cơ sở vật chất hạ tầng, nhất là các tuyến giao thông kết nối liên vùng**

- Đầu tư xây dựng chợ đầu mối hoa - kiểng, hoàn thiện hạ tầng giao thông đường hoa, vườn hoa, làng hoa; xây dựng và mở rộng các tuyến giao thông đến các huyện và các tỉnh lân cận...

- Xây dựng hoàn chỉnh khu sản xuất, kinh doanh hoa - kiểng kết hợp phục vụ tham quan, du lịch với diện tích 5,7ha. Xây đài hoa, tháp hoa biểu tượng để tạo điểm nhấn và là nơi quan sát toàn bộ quang cảnh của trung tâm làng hoa.

- Chính quyền địa phương cần vận động, hỗ trợ thành lập các nhà nghỉ (homestay) có liên kết, hỗ trợ nhau, đồng thuận trong hoạt động làm hạt nhân phát triển trong toàn Vùng.

**Bốn là, xây dựng và quảng bá thương hiệu**

- Sa Đéc cần tư vấn, giúp đỡ của các chuyên gia, các nhà khoa học để xây dựng, quảng bá, phát triển thương hiệu

làng hoa - kiểng. Đồng thời, tăng cường quảng bá qua nhiều phương tiện, nhiều công cụ của thời đại công nghệ 4.0, nhằm tăng khả năng thu hút du khách trong và ngoài nước tại các nơi tham quan, các điểm dừng chân theo các tour du lịch. Tăng cường xúc tiến thương mại, tìm thị trường tiêu thụ ổn định cho người sản xuất hoa - kiểng.

- Làng hoa - kiểng Sa Đéc và Làng Bớt Sa Đéc đã được Cục Sở hữu Trí tuệ tỉnh Đồng Tháp cấp giấy chứng nhận Nhân hiệu năm 2016. Đây là cơ sở để Thành phố đa dạng hóa các hình thức quảng bá, giới thiệu bằng nhiều hình thức: tổ chức các hội thảo khoa học về nâng cao giá trị sản phẩm làng nghề, lập trang tin điện tử, in ấn sách hướng dẫn làm các loại bột, các sản phẩm từ các loại bột, ngũ cốc, tập ảnh... để thu hút các nhà đầu tư và du khách.

**Năm là, giải pháp đào tạo nguồn nhân lực.** Đây là giải pháp cốt lõi để phát triển hoạt động du lịch nông nghiệp tại Sa Đéc.

- Thông qua Hiệp hội hoa - kiểng, phối hợp với các trường đại học, cao đẳng, cao đẳng nghề đào tạo bồi dưỡng, ngắn hạn, thường xuyên cho những nhà vườn trồng hoa - kiểng không những về kiến thức kỹ thuật, mà còn phải trang bị cho người dân về ngoại ngữ, kinh tế du lịch. Thường xuyên tổ chức cho các nông hộ trồng hoa đi tham quan học hỏi các địa phương có trồng hoa, cây kiểng, như: TP. Đà Lạt (tỉnh Lâm Đồng), huyện Chợ Lách (tỉnh Bến Tre)...

- Cần xây dựng các chương trình huấn luyện giúp người nông dân làm được vai trò là hướng dẫn viên du lịch tại chỗ.

- Đẩy mạnh đào tạo nguồn nhân lực cho các doanh nghiệp du lịch địa phương; nghiên cứu hình thành hiệp hội riêng cho du lịch nông nghiệp; liên kết với các doanh nghiệp lữ hành khi xây dựng các chương trình du lịch nông thôn cần nghiên cứu kỹ mong đợi của du khách là gì để hướng dẫn họ đến đúng địa chỉ tham quan học hỏi.

**Sáu là, gắn phát triển mô hình du lịch làng hoa - kiểng với du lịch văn hóa, du lịch làng nghề.** Cụ thể, cần:

- Khai thác có hiệu quả các điểm di tích văn hóa lịch sử của Thành phố để hình thành các điểm du lịch thu hút khách tham quan, đồng thời chỉnh trang xây dựng khai thác các giá trị quần thể kiến trúc, như: Nhà cổ Huỳnh Thủy Lê, Chùa Kiến An Cung...

- Hàng năm, tổ chức các sự kiện, lễ hội... để thu hút khách du lịch về đây. Xây dựng cồn Đông Giang thành Trung tâm nghỉ dưỡng đặc trưng của Đồng Tháp, làm điểm đến kết nối với các di tích khác hình thành tour tham quan Đồng Tháp. □

## TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. HĐND tỉnh Đồng Tháp khóa IX (2016). *Nghị quyết số 85/2016/NQ-HĐND, ngày 08/2016, về phát triển kinh tế - xã hội TP. Sa Đéc đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*
2. UBND TP. Sa Đéc (2016). *Kế hoạch số 65/KH.UBND, ngày 15/05/2016, Phát triển Làng hoa - kiểng Sa Đéc giai đoạn 2016- 2020,*
3. Phòng Văn hóa - Thông tin TP. Sa Đéc (2017). *Báo cáo tổng kết năm 2017*
4. Cục Thống kê Đồng Tháp (2015-2018). *Niên giám Thống kê tỉnh Đồng Tháp các năm, từ 2014 đến 2017*